

Логопедтің кеңесі

“Ойнай отырып, сөйлеуді дамытамыз”

Көптеген ата-аналар балаға әріптерді үйрету жеткілікті деп ойлайды, сонда ол дұрыс оқып, жаза алады деп сенеді. Алайда мектепте табысты оқу үшін **фонематикалық естудің** жақсы дамуы өте маңызды.

Фонематикалық есту — сөйлеуді қабылдаудың негізгі компоненттерінің бірі. Ол адамның сөздегі жеке **фонемаларды**, яғни дыбыстарды естіп, ажырата білу қабілеті. Сонымен қатар сөзде дыбыстың бар-жоғын анықтау, олардың саны мен ретін ажырату да осы қабілетке жатады.

«Сен не естіп тұрсың?» ойыны

Балаларға тыныш отырып, бөлмеде естілетін барлық дыбыстарды тыңдауды ұсыныңыз: қағаздың сыбдыры, орындықтың жылжуы, есіктің сықыры, сағаттың тықылы, судың шуылы, газеттің сыбдыры, қасықтардың сыңғыры және басқа да тұрмыстық дыбыстар.

Балаға көзін жұмып, қандай дыбыс екенін табуды ұсыныңыз. Кейін бала сол әрекетті қайталап, мүмкіндігінше оның атын атайды.

«Шулы қапшықтар» ойыны

Өртүрлі заттар салынған қапшықтар немесе қорапшалар дайындаңыз: жарма, түймелер, қыстырғыштар және т.б.

Бала қапшықты сілкігендегі дыбыс арқылы оның ішінде не бар екенін табуы керек.

«Қайсысы дыбыстайды?» ойыны

Көрнекі құралдар: барабан, дабыл (бубен), қоңырау, гитара, ширма.

Ойын барысы: ересек адам балаларға ойыншық барабанды, қоңырауды, дабылды, гитараны көрсетіп, олардың аттарын айтады және балалардан қайталауды сұрайды.

Балалар атауларын жаттап алғаннан кейін олардың қалай дыбыстайтынын тыңдатамыз: барабан соғылады, гитара шертіледі, қоңырау сыңғырлайды, дабыл соғылады. Содан кейін ойыншықтардың атауын тағы бір рет айтамыз.

«Алдамшы жұмбақтар» ойыны

Бала мұқият тыңдап, алдамшы жұмбақтарды шешеді және дұрыс жауаптың суретін таңдайды. Алдымен ересек адам қате жауапты айтпайды (ол жақша ішінде берілген). Кейін ойынды күрделендіру үшін қате жауапты сұраулы интонациямен айтып көруге болады.

- Жер астында жатып та, жұмсармас қызғылт ... (қызылша)
- Соңғы сәуле сөнгенде, орманда ұлыды үлкен ... (әтеш)
- Бақшада әлі күнге жер астында ... (қызанақ)
- Сұр домалақты ұстасаң, бәрін шаншыр тыныш ... (жылқы)

- Одан артық дос таппассың, қатты үретін адал ... (кірпі)
- Оны «аңдардың патшасы» дейді, себебі ол ... (бұлбұл)

«Бір оқиғаны еске түсір» ойыны

Балаңызбен жақында бірге болған бір оқиғаны таңдаңыз. Мысалы: жағалауда серуендеп, мерекелік отшашуды тамашаладыңыздар, вокзалда әжені қарсы алдыңыздар, туған күн тойладыңыздар.

Кезекпен бір-біріңізге не көргендеріңізді, не істегендеріңізді айтып беріңіздер. Айтатын ештеңе қалмағанша мүмкіндігінше көп детальді еске түсіріңіздер.

«Өртүрлі сөйлейміз» ойыны

Бір балалар өлеңін алдымен әдеттегі дауыспен, кейін өте жылдам және өте баяу, жуан дауыспен және жіңішке дауыспен оқып көріңіз. Қажет емес сөздерге екпін түсіріп те оқуға болады.

Интонацияны өзгерту арқылы қарапайым өлеңді қорқынышты әңгіме немесе теледидар репортажы сияқты етіп айтуға болады. Қаласаңыз, шетелдік акцентпен айтып көруге де болады. Қиялға ерік беріңіз!

Мұғалім-логопед: Борисова М.С.